

EUROPOS PARLAMENTAS

2009–2014

*Užsienio reikalų komitetas
Vystymosi komitetas
Žmogaus teisių pakomitetis*

28.9.2010

PRANEŠIMAS NARIAMS

Tema: 2010 m. SACHAROVO PREMIJA UŽ MINTIES LAISVĘ

Nariams pridedamas abėcėlinis kandidatų 2010 m. Sacharovo premijai už minties laisvę gauti sąrašas, taip pat pridedami pagrindimai ir sekretoriatui atsiųstos biografijos. Vadovaujantis Sacharovo premijos teikimo nuostatais, kiekvieną kandidatą pasiūlė mažiausiai 40 Europos Parlamento narių arba Parlamento frakcija.

IŠORĖS POLITIKOS
GENERALINIS DIREKTORATAS

CM832022LT.doc

PE448.983v01-00

LT

Susivieniję įvairovėje

LT

2010 m. SACHAROVO PREMIJA UŽ MINTIES LAISVĘ
Frakcijų ir atskirų narių pasiūlyti kandidatai
abėcėlės tvarka

Kandidatas	Veikla	Nominavo
ACCESS	Piliečių judėjimas, padedantis žmogaus teisių gynėjams apsisaugoti ir apsaugoti savo ryšius internete. Jis taip pat teikia technologinę pagalbą tiems, kurie ieško nuo represinių režimų cenzūros nepriklausomos informacijos.	Liberalų ir demokratų aljanso už Europą frakcija
Haytham AL-MALEH	Garsus Sirijos aktyvistas ir teisininkas, dirbantis žmogaus teisių srityje, kuris 2010 m. liepos 4 d. nuteistas trejiems metams nelaisvės. Teismo procesų stebėsenos misijų, kurias rengia tarptautinės pilietinės visuomenės organizacijos, atstovai aiškiai pranešė, kad H. al-Maleho teismo procesas neatitiko tarptautinių teisingo bylos nagrinėjimo standartų.	Heidi Hautala ir 44 kiti EP nariai
„PRALAUŽIANT TYLĄ“	Izraelio nevyriausybinė organizacija (NVO), kurią įkūrė Izraelio gynybos pajėgų (IDF) kareiviai ir veteranai, renkantis ir teikiantys parodymus apie savo karo tarnybą Vakarų Krante, Gazos ruože ir Rytų Jeruzalėje per antrąją intifadą; organizacija suteikia tarnaujantiems ir paleistiems Izraelio kadrų ir rezervistams galimybę konfidencialiai pranešti apie savo patirtį Izraelio okupuotose teritorijose.	Žaliųjų frakcija / Europos laisvasis aljansas ir Europos vieningųjų kairiųjų jungtinė frakcija / Šiaurės šalių žalieji kairieji
Guillermo FARIÑAS	Kubos gydytojas psichologas, nepriklausomas žurnalistas ir politinis disidentas. Protestuodamas prieš įvairias Kubos režimo apraiškas, surengė iš viso 23 bado streikus. Jis teigė esąs pasirengęs mirti kovoje su Kubos cenzūra.	Europos liaudies partijos (krikščionių demokratų) frakcija ir Europos konservatorių ir reformuotojų frakcija, taip pat Edvard Kožušnik ir 91 kitas EP narys
Aminetu HAIDAR	Sacharos žmogaus teisių gynėja ir politinė aktyvistė. Ji – pagrindinė aktyvistė, kovojanti dėl Vakarų Sacharos nepriklausomybės. Dėl savo taikių protestų ir bado streikų, kuriais siekė remti Vakarų Sacharos nepriklausomybę, kartais vadinama „Sacharos Gandhi“.	Norbert Neuser, Willy Meyer, Raúl Romeva i Rueda ir 40 kitų EP narių

Dawit ISAAK	Eritrėjos žurnalistas, rašytojas ir dramaturgas, nuo 2001 m. – politinis kalinys. Kalinamas labai griežtomis sąlygomis. Europos Parlamentas kelis kartus reikalavo nedelsiant jį paleisti.	Olle Schmidt, Cecilia Wikström, Marit Paulsen, Lena Ek ir 37 kiti EP nariai
Birtukan MIDEKSA	Etiopijos politikė, buvusi teisėja, opozicinės Vienybės dėl demokratijos ir teisingumo (UDJ) partijos vadovė. 2008 m. gruodžio 28 d. Birtukan vėl buvo suimta ir įkalinta iki gyvos galvos. Ji atvirai prisipažino, kad tęs savo „taikią kovą dėl didesnės demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir teisinei valstybei“ Etiopijoje.	Europos Parlamento socialistų ir demokratų pažangiojo aljanso frakcija
Tėvas Tadas, NGUYÊN VAN LY	Vietnamo kunigas ir pagrindinis žmogaus teisių aktyvistas, kuris, siekdamas remti visuotines žmogaus teises, taiko tik taikios kovos būdus.	Europos konservatorių ir reformuotojų frakcija
OPEN DOORS	Nedenominacinė krikščionių misija, remianti persekiojamus krikščionis – labiausiai nuo persekiojimo kenčiančią religinę mažumą. Šiuo metu organizacija aktyviai veikia daugiau kaip 45 šalyse ir vykdo labai įvairią veiklą.	Europos konservatorių ir reformuotojų frakcija

Nominavo Liberalų ir demokratų aljanso už Europą frakcija

Interneto prieiga greitai tampa vienu svarbiausių šiuolaikinių klausimų, susijusių su žmogaus teisėmis, tiek kaip savaime atsirandanti teisė, tiek kaip prieiga prie daugelio kitų teisių. „Access“ – piliečių judėjimas, padedantis žmogaus teisių gynėjams apsaugoti ir apsaugoti savo ryšius internete. Jis taip pat teikia technologinę pagalbą tiems, kurie ieško nuo represinių režimų cenzūros nepriklausomos informacijos.

Įkurtas po to, kai 2009 m. Irane įvykus rinkimams buvo griebtasi represinių priemonių, judėjimas „Access“ teikė svarbią techninę paramą, kuri padėjo Irano demokratiniam judėjimui naudotis internetu. Kai milijonai žmonių ginčijo rinkimų rezultatus, skaitmeninių aktyvistų tinklas internete pradėjo nuolatinės intervencijas, kuriomis siekė, kad būtų galima be kontrolės prisijungti prie socialinių tinklų „Facebook“ ir „Twitter“, nepriklausomų interneto dienoraščių ir pašto klientų. Nuo tada šis pasaulio skaitmeninių aktyvistų tinklas susivienijo į judėjimą „Access“. Vykdydamas savo veiklą, judėjimas „Access“ padėjo išplatinti tūkstančius protesto vaizdo įrašų ir žmogaus teisių pažeidimų įrašų (surinkta daugiau kaip 5 milijonai peržiūrų), padėjo šimtams tūkstančių žmogaus teisių gynėjų ir paprastų piliečių saugiai pereiti per užkardą, kad galėtų pasiekti gyvybiškai svarbias blokuojamas interneto svetaines, ir suteikė su teisėmis susijusioms organizacijoms galimybę nepaklusti ir išlikti internete, nepaisant nuolatinių režimų ir įsilaužėlių išpuolių. Judėjimas „Access“ siekia užtikrinti atvirą prieigą prie interneto visame pasaulyje, žmogaus teisių apsaugą ir rėmimą.

<http://www.accessnow.org/>

Nominavo Heidi Hautala ir 44 kiti EP nariai

Haytham al-Maleh, Sirijos teisininkas, dirbantis žmogaus teisių srityje, kandidatas 2010 m. Sacharovo premijai gauti

Praėjus metams po to, kai buvo patvirtinta rezoliucija dėl Muhammado al-Hassani, Sirijos teisininko, kuris buvo savavališkai suimtas ir laikomas vienutėje, atvejo, 2010 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamentas patvirtino rezoliuciją dėl žmogaus teisių padėties Sirijoje, ypač dėl Haythamo al-Maleho, 80 metų teisininko, dirbančio žmogaus teisių srityje, atvejo.

2009 m. spalio 14 d. Haytham al-Maleh buvo savavališkai sulaikytas Generalinės žvalgybos tarnybos pareigūnų, laikomas vienutėje iki tardymo, kurį turėjo atlikti karinis prokuroras, pradžios, t. y. 2009 m. spalio 20 d., ir teisiamas Damasko antrajame karo teisme, nepaisant to, kad kariniai tribunolai neturi kompetencijos teisti civilių. Jis buvo areštuotas tuo metu, kai ES valstybės narės pasiūlė pasirašyti asociacijos susitarimą su Sirija, kuriame pagarba žmogaus teisėms yra esminė dalis.

2010 m. liepos 4 d. Haytham al-Maleh pagal Sirijos baudžiamojo kodekso 285 ir 286 straipsnius nuteistas trejiems metams nelaisvės dėl „neteisingų ir perdėtų žinių, kurios silpnina nacionalinį jausmą, perdavimo“. H. al-Maleh buvo kaltinamas remiantis žiniasklaidai duotu jo interviu, kur jis kritikavo tai, kad Sirijoje toliau taikomi skubos tvarka priimti įstatymai ir kad valdžios institucijos nuolat kontroliuoja teismų sistemą. Teismo procesų stebėsenos misijų, kurias rengia tarptautinės pilietinės visuomenės organizacijos, atstovai aiškiai pranešė, kad H. al-Maleho teismo procesas neatitiko tarptautinių teisingo bylos nagrinėjimo standartų.

Vasarą H. al-Maleho sveikata labai pablogėjo. Jis kenčia nuo artrito, diabeto ir skydliaukės problemų ir negali reguliariai gauti vaistų.

Haytham al-Maleh, kuris laikomas garsiu Sirijos teisininku, dirbančiu žmogaus teisių srityje, nuteisimas byloja apie nuolatinį teisininkų ir žmogaus teisių gynėjų persekiojimą. Šiuo nuteisimu griežtai išpėjami teisininkai, kurie remia teisinę valstybę ir kasdien meta iššūkių apribojimams, nustatomiems dėl nuo 1963 m. įvestos nepaprastosios padėties.

Sirijos prašymu ES ir Sirijos asociacijos susitarimo pasirašymas atidėtas. 2009 m. spalio mėn. Komisijai suteikti Tarybos įgaliojimai išsiaiškinti padėtį ir rasti būdą pasirašyti šį susitarimą. 2010 m. rugsėjo mėn. rezoliucijoje Parlamentas pabrėžė, kad Sirijoje žmogaus teisių padėtis blogėja – nuolat vykdomos represijos prieš teisininkus ir žmogaus teisių gynėjus, ir paprašė sukurti aiškų mechanizmą, padėsiantį pradėti Sirijos ir Europos partnerių diskusijas dėl konkrečių patobulinimų žmogaus teisių ir demokratijos srityje, kurių ES tikisi sulaukti iš Sirijos valdžios institucijų.

H. al-Malehui skiriama 2010 m. Sacharovo premija galėtų būti suvokiama kaip didžiulė parama visiems tiems, kurie Sirijoje gina žmogaus teises ir skatina demokratines reformas, ir

duotų svarbų ženklą ES, kuri turi užtikrinti savo išorės veiksmų nuoseklumą ir veiksmingumą pagarbos žmogaus teisėms ir jų skatinimo požiūriu.

Nominavo Rebecca Harms ir Daniel Cohn-Bendit Žaliųjų frakcijos / Europos laisvojo aljanso vardu

„Pralaužiant tylą“

Kas jie tokie ir ką jie veikia

„Pralaužiant tylą“ (angl. „*Breaking the Silence*“, BTS) – Izraelio NVO, kurią 2004 m. įkūrė Izraelio armijos kareiviai ir veteranai, renkantys ir teikiantys parodymus apie savo karo tarnybą Vakarų Krante, Gazos ruože ir Rytų Jeruzalėje per antrąją intifadą.

Visuomenėje, kuri linkusi ignoruoti okupacijai būdingą neteisybę ir priespaudą, organizacijos „Pralaužiant tylą“ darbas labai svarbus. Ši organizacija pabrėžia, kaip Izraelio visuomenė tebežiūri pro pirštus į tai, kas vyksta jos vardu, ir tai neigia. „Pralaužiant tylą“ įkurta siekiant atskleisti Izraelio visuomenei Izraelio okupacijos realybę, kokią ją matė Izraelio kareiviai, ir paskatinti diskusijas apie užsitęsios okupacijos poveikį tiek Palestinos gyventojams, tiek Izraelio visuomenei.

Nuo 2004 m. „Pralaužiant tylą“ surinko duomenų iš daugiau nei 650 karių, kurie pirma minėtose teritorijose tarnavo nuo antrosios intifados pradžios. Organizacija taip pat rengia Izraelio jaunimui, studentams, politikams, žurnalistams, užsienio šalių diplomatams ir plačiajai visuomenei skirtas ekskursijas į Pietų Hebrono kalną juosiančius kaimus, siekdama suteikti jiems nepaprastą galimybę tiesiogiai pamatyti, kokia baisi padėtis regione.

Organizacija labai rūpinasi savo skelbiamų istorijų tikėtumu. Ji reikalauja, kad kiekvieną istoriją galėtų paliudyti du liudininkai; kalbėdamasi su kitais kariais, ji atlieka tyrimą, įrašo pokalbius ir tikrina juos su NVO „B'Tselem“ ir kitomis organizacijomis. Yra daug istorijų, kurios neskelbiamos, nes nėra pakankamai patikrintos.

Organizacijos „Pralaužiant tylą“ veiklą lydintys pavojai ir sunkumai

Nors organizacijos „Pralaužiant tylą“ veiklą palaiko daug šalininkų Izraelyje ir užsienyje, daug yra ir tų, kurie jos veiklos nepalaiko ir vis grėsmingesnėmis priemonėmis bando ją nutraukti ir neleisti, kad ji būtų atnaujinta. Pavyzdžiui, BTS nariai areštuojami, vykdomi išpuoliai prieš BTS surengtas ekskursijas ir taikomos karinės prevencijos priemonės, skleidžiamas šmeižtas visuomenėje ir bandoma nutraukti organizacijai skiriamą finansavimą.

Sulaikymas ir areštas. BTS narius dažnai sulaiko Izraelio policija ir įkalina juos *Kiryat Araba* gyvenvietėje greta Hebrono. Sulaikymas grindžiamas įvairiomis priežastimis, t. y. nuo ramybės trikdymo iki kolonistų išpuolių baimės ir netikrų kolonistų skundų. Nė vienas iš šių skundų niekada nebuvo įrodytas, o prieš BTS niekada nebuvo pateikta kaltinimų¹.

Kolonistų išpuoliai prieš ekskursijas ir karinės prevencijos priemonės. Ekskursijas į Hebroną dažnai užpuola Hebrono kolonistai, per šiuos išpuolius vis smarkiau griebiamasi smurto. Nors Izraelio policijai pateikta daugybė skundų, sprendžiant šią išpuolių problemą nuveikta labai mažai. Užtuot ją sprendusios, Izraelio gynybos pajėgos kelis kartus neleido vykti ekskursijoms, kuriomis siekta užkirsti kelią kolonistų smurtui. Dar blogiau, karo vadai žiniasklaidoje viešai pareiškė, kad žmogaus teisių organizacijų nariai, būtent BTS nariai, yra atsakingi už smurtą regione. Šie pareiškimai iš tikrųjų suteikė kolonistams pagrindą kenkti ir grasinti aktyvistams. Šiuo metu trečdalis BTS prašomų ekskursijų neleidžiama rengti, o per tas ekskursijas, kurios vyksta, kolonistai priekabiauja ir vartoja fizinį smurtą, be to, policijai pateikiama daug netikrų skundų prieš BTS. Šiuo metu įvesta karinė tvarka, draudžianti BTS nariams patekti į Hebrono patriarchų kapines.

Šmeižtas visuomenėje ir bandymai nutraukti finansavimą. Nuo organizacijos „Pralaužiant tylą“ įkūrimo įvairiai bandoma pakenkti jos patikimumui ir ją apšmeižti. Paskelbus karių parodymus dėl Gazos ruože surengtos operacijos „Lydytas švinas“, organizacijos juodinimas visuomenėje pasiekė kulminaciją. Izraelio ministras pirmininkas Benjamin Netanyahu viešai pasmerkė BTS², o Izraelio užsienio reikalų ministerija darė užsienio šalių vyriausybėms spaudimą, reikalaudama nutraukti organizacijos finansavimą³. Taip pat prieš BTS kurstė daugelis visuomenės veikėjų, tarp jų du garsūs Izraelio valstybės kariuomenės radijo transliuojamų pokalbių laidų vedėjai, kurie skatino savo klausytojus „sulaužyti organizacijos „Pralaužiant tylą“ kaulus“⁴.

¹ <http://www.frontlinedefenders.org/node/1570>.

² <http://www.haaretz.com/print-edition/news/pm-slams-breaking-the-silence-1.282675>.

³ http://www.dutchnews.nl/news/archives/2009/07/israel_wants_clarity_on_human.php.

⁴ <http://www.nif.org/issue-areas/stories/nif-protests-public-army.html>.

Nominavo Lothar Bisky Europos vieningųjų kairiųjų jungtinės frakcijos / Šiaurės šalių žaliųjų kairiųjų vardu

„Pralaužiant tylą“

„Pralaužiant tylą“ (angl. „*Breaking The Silence*“, BTS) – Izraelio nevyriausybinė organizacija (NVO), kurią įkūrė Izraelio gynybos pajėgų (IDF) kareiviai ir veteranai, renkantys ir teikiantys parodymus apie savo karo tarnybą Vakarų Krante, Gazos ruože ir Rytų Jeruzalėje per antrąją intifadą; organizacija suteikia tarnaujantiems ir paleistiems Izraelio kadrams ir rezervistams galimybę konfidencialiai pranešti apie savo patirtį Izraelio okupuotose teritorijose.

Organizacijos paskirtis – „nutraukti tylą“, kuri gaubia į civilį gyvenimą Izraelyje sugrižusius IDF kareivius, ir „išsiaiškinti tikrovės, su kuria jie susidūrė okupuotose teritorijose, ir tylos, kurią patiria namuose, atotrūki“.

Organizacija „Pralaužiant tylą“, įkurta 2004 m., renka kareivių parodymus ir skelbia jų pasakojimus, bandydama „priversti Izraelio visuomenę spręsti savo pačios sukurtos tikrovės problemas“ ir pažvelgti tiesai, kuri žinoma kareiviams, į akis: „palestiniečiai užgauliojami, apiplėšiami, jų turtas naikinamas“.

Savo interneto svetainėje organizacija skelbia raštiškus pranešimus ir vaizdo įrašus. 2009 m. liepos 15 d. BTS išleido naują knygėlę „2009 m. Gazos ruože surengtos operacijos „Lydytas švinas“ karių parodymai“, be to, organizacija neseniai išleido moterų karių parodymų knygėlę. Rengdami pokalbius, nariai keliavo po Izraelį, Vakarų Europą ir Jungtinės Amerikos Valstijas. BTS rengia Izraelio visuomenei skirtas ekskursijas į Hebroną.

Izraelio vyriausybė protestavo prieš BTS skiriamą užsienio šalių vyriausybių finansavimą. Ji aiškiai pareiškė, jog prieštarauja, kad Jungtinė Karalystė, Nyderlandai ir Ispanija skirtų lėšų NVO, kurių „darbotvarkė akivaizdžiai pagrįsta prieš vyriausybę nukreipta veikla“.

Izraelio ambasadorius Nyderlanduose teigė, kad Izraelis yra demokratiška šalis ir kad tokios lėšos turėtų būti skiriamos ten, kur nėra demokratijos. Jo teigimu, BTS yra „teisėta ir įstatymais pagrįsta organizacija“, tačiau, „atsižvelgiant į politinius ypatumus“, finansavimas, kurį jai skyrė Nyderlandų vyriausybė, nepagrįstas.

Nominavo Joseph Daul, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jaime Mayor Oreja, Jacek Saryusz-Wolski, Jarosław Leszek Wałęsa ir Francisco José Millán Mon Europos liaudies partijos (krikščionių demokratų) frakcijos vardu

„Guillermo Fariñas, kalbantis Kubos kovotojų už laisvę ir žmogaus teises vardu“

Guillermo Fariñas (48 metai) – tai buvęs kareivis, tapęs Kubos disidentu. 1989 m. jis prisijungė prie opozicijos, gražinęs jaunojo komunisto pažymėjimą. Pagal profesiją psichologas ir žurnalistas, jis įsteigė nepriklausomą spaudos agentūrą „Cubanacan Press“, daugiausia siekdamas informuoti likusį pasaulį apie politinių kalinių likimą Kuboje. Tačiau veltui – šiuo metu agentūra uždaryta ir naujienų neskelbia. Kadangi rengti manifestacijas uždrausta, 2006 m. jis paskelbė bado streiką protestuodamas prieš interneto cenzūrą ir prašydamas visiems suteikti prieigą prie neribojamo interneto. Todėl 2006 m. jam suteikta organizacijos „Reporteriai be sienų“ „Laisvos kibernetinės erdvės“ premija.

Guillermo Fariñas, pasisakantis prieš smurtą ir drįstantis kritikuoti F. Kastro režimą, yra kovos su politinių oponentų kalinimu simbolis. Jis pats kalėjime praleido vienuolika su puse metų, bet vis žiauresniu tampantis Kubos režimas neišveikė nei jo ryžto, nei humanizmo. Kaip anksčiau kiti, protestuodamas jis pasirinko bado streiką, kad atkreiptų visuomenės dėmesį į laisvės padėtį savo šalyje. Taip jis palaiko dešimčių įkalintų žurnalistų ir kovotojų viltį.

2010 m. vasario 24 d. Guillermo Fariñas pradėjo savo dvidešimt trečiąjį bado streiką po to, kai prieštaringomis aplinkybėmis, po beveik tris mėnesius trukusio bado streiko, mirė sąžinės kalinys Orlando Zapato Tamayo (tuo metu Europos Parlamentas pasmerkė šį įvykį). Tada Guillermo Fariñas pareikalavo išlaisvinti 26 sergančius politinius kalinius ir pasmerkė tai, kad Kubos režimas atsisako pripažinti žmogaus teisių pažeidimus. Bado streiką jis baigė po 135 dienų, 2010 m. liepos 8 d., kai jo sveikatos būklė kėlė vis didesnę nerimą, o Kubos katalikų bažnyčia paskelbė, kad per keturis mėnesius išlaisvinti 52 kaliniai.

Taigi Guillermo Fariñaso kova buvo ir tebėra pavyzdys visiems laisvės ir demokratijos gynėjams.

**Nominavo Europos konservatorių ir reformuotojų frakcija,
taip pat
Edvard Kožušnik ir 91 kitas EP narys**

Guillermo FARIÑAS

Guillermo Fariñas – Kubos gydytojas psichologas, nepriklausomas žurnalistas ir politinis disidentas. Protestuodamas prieš įvairias Kubos režimo apraiškas, jis surengė iš viso 23 bado streikus. G. Fariñas teigė esąs pasirengęs mirti kovoje su Kubos cenzūra.

Neseniai G. Fariñas baigė keturis mėnesius trukusį bado streiką, kuriuo protestavo prieš 52 ligotų opozicijos aktyvistų įkalinimą. Gydytojų teigimu, jis buvo arti mirties.

Kodėl EP turėtų jį remti:

- G. Fariñas yra tikras kovos dėl minties laisvės ir demokratijos simbolis.
- Jis pasirengęs mirti dėl šių moralinių principų.
- Tai galimybė ES duoti Kubos režimo šalininkams aiškų ženklą, kad ES bendroji pozicija* nebus peržiūrėta, jeigu nebus imamasi tikrų veiksmų siekiant liberalizuoti totalitarinį režimą (priešingai nei dabartinė Ispanijos socialistų vyriausybės politinė linija).

* 1996 m. ES politikos gairėse raginama siekti pažangos žmogaus teisių ir demokratijos srityse, tik tada santykiai su Kuba gali būti sunorminti.

Nominavo Norbert Neuser, Willy Meyer, Raül Romeva i Rueda ir 40 kitų EP narių

AMINETU HAIDAR

Aminetu Haidar (*El Aaiún*, 1967 m.) – tai žymi Vakarų Sacharos žmogaus teisių gynėja ir kovotoja už Vakarų Sacharos nepriklausomybę. Ji yra CODESA (Vakarų Sacharos žmogaus teisių gynėjų asociacijos) pirmininkė. A. Haidar – tai nesmurtinės kovos ir taikaus pasipriešinimo pavyzdys, todėl ji taip pat žinoma kaip „Sacharos Gandhi“.

Aminetu daug kartų persekiota ir bausta už tai, kad yra įsipareigojusi ginti Vakarų Sacharos gyventojų žmogaus teises. 1987 m. ji dalyvavo taikioje manifestacijoje, kurioje Maroko buvo reikalaujama surengti referendumą dėl Vakarų Sacharos nepriklausomybės, kaip nustatyta įvairiose Jungtinių Tautų rezoliucijose. Todėl ji buvo įkalinta be jokio teismo sprendimo ir ketverius metus praleido slaptuose Maroko kalėjimuose, kuriuose buvo kankinama kartu su dešimtimis Vakarų Sacharos politinių kalinių.

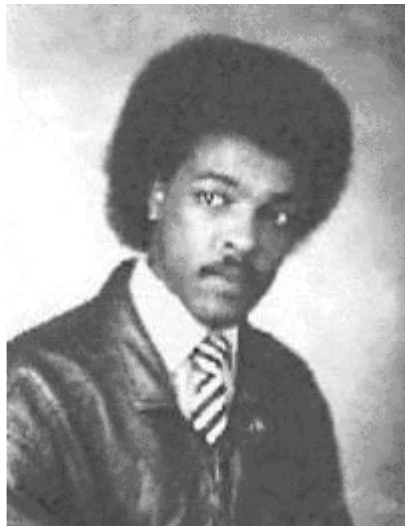
2005 m. Maroke ji nuteista 7 metams kalėjimo, ir šį kartą įkalinta Maroko okupuoto Vakarų Sacharos miesto *El Aaiún* kalėjime „Prisión Negra“. Europos Parlamentas šių metų balandžio mėn. patvirtino rezoliuciją, kurioje prašė Maroko nedelsiant išlaisvinti ją ir kitus 36 Vakarų Sacharos sąžinės kalinius. Ji paleista į laisvę atlikusi bausmę.

2009 m. lapkričio mėn. Maroko valdžios institucijos ją, grįžusią iš kelionės į Jungtines Amerikos Valstijas, į kurias vyko atsiimti už pilietinę drąsą skirtos premijos, neteisėtai išsiuntė iš *El Aaiún* (Vakarų Sachara) oro uosto, konfiskuodamos pasą ir jėga išskraidindamos į Ispaniją. Aminetu Lansarotės (Kanarų salos) oro uoste pradėjo bado streiką, trukusį 32 dienas, per kurias jai pavyko grįžti į namus okupuotose teritorijose.

Vakarų Sacharos kovotoja apdovanota, be visų kitų, Juano María Brandeso žmogaus teisių premija ir *Freedom Award* premija (2006 m.), Rosos de Platos premija (2007 m.), Roberto F. Kenedžio žmogaus teisių ir teisingumo premija (2008 m.), J. Train fondo žmogaus teisių premija už pilietinę drąsą (2009 m.) ir tarptautine Jovellanos pasipriešinimo ir laisvės premija (2010 m.). Organizacija „Amnesty International“ jos kandidatūrą teikė Ginettos Sagan premijai gauti, ji taip pat buvo nominuota Nobelio taikos premijai.

Nominavo Olle Schmidt, Cecilia Wikström, Marit Paulsen, Lena Ek ir 37 kiti EP nariai

Dawit ISAAK

Dawit Isaaq – žurnalistas, rašytojas ir dramaturgas. Gimė 1964 m. spalio 27 d. Po 29 metų, pasibaigus ilgai trukusiam kruvinam karui dėl laisvės, jo šalis buvo pripažinta Eritrėjos valstybe. 1987 m. Dawit Isaaq atvyko į Švediją kaip karo pabėgėlis. 1992 m. jis tapo Švedijos piliečiu.

Kai Eritrėja atgavo nepriklausomybę, Dawit Isaaq grįžo į savo gimtąją šalį. Jis susituokė ir susilaukė vaikų. Tada jis tapo vienu iš dviejų pirmojo nepriklausomo šalies laikraščio „Setit“ savininkų ir pradėjo dirbti šio laikraščio korespondentu. Tačiau paaiškėjo, kad šalies nepriklausomybė trapi: 1998 m. konfliktas su Etiopija netikėtai vėl išsiliesnojo ir prasidėjo niokojantis pasienio karas. Dawit Isaaq grįžo į Švediją, rengdamasis atsivežti savo šeimą į saugią vietą. Jo žmona ir trys vaikai atvyko pas jį 2000 m. balandžio mėn. Jie apsigyveno Geteborge.

Po metų Dawit Isaaq vėl nuvyko į Eritrėją. Tą pavasarį Asmaroje virė politinė veikla. Dėl pasienio karo kilo intensyvios politinės diskusijos. Penkiolikos ministrų kabineto narių grupė reikalavo, be kita ko, demokratinių reformų ir kruopščiai bei objektyviai įvertinti įvykius, dėl kurių kilo karas. Gegužės mėn., kai šių penkiolikos disidentų reikalavimų nebuvo išklaudyta, jie išreiškė savo kritiką internete, parašė atvirą laišką. Šis laiškas kartu su analizėmis, komentarais ir pokalbiais su keliais iš šių penkiolikos politikų buvo paskelbtas laisvojoje spaudoje. Po kelių dienų vienuolika iš šių penkiolikos politikų buvo suimti, taip pat ir dešimt svarbiausių laisvojoje spaudoje dirbusių žurnalistų. Tarp jų ir Dawit Isaaq, kuris buvo suimtas ankstyvą sekmadienio rytą, 2001 m. rugsėjo 23 d.

Kol kas nė vienas iš jų nepateikta oficialių kaltinimų, teisingo bylos nagrinėjimo taip pat dar

nebuvo. Žurnalistai ir politikai apšaukti išdavikais; be to, žurnalistai buvo kaltinami gavę finansinę pagalbą iš užsienio, o pagal Eritrėjos spaudą reglamentuojančius įstatymus tai laikoma nusikaltimu.

Nuo tada, kai Dawit Isaak buvo areštuotas, iš jo gauta keletas gyvybės ženklų. 2001 m. lapkričio mėn. Lis Truelsen, tuometinis Švedijos garbės konsulas Asmaroje, pastebėjo jį per grotas ir turėjo laiko persimesti keliais žodžiais. Amerikos spaudos organizacijos Žurnalistų apsaugos komiteto (angl. *Committee to Protect Journalists*, CPJ) teigimu, 2002 m. balandžio mėn. jis buvo paguldytas į ligoninę gydyti traumų, kurias patyrė kankinamas. O 2004 m. vasarą Araya Desta, Eritrėjos ambasadorius Stokholme, Švedijos nacionaliniam radijui pranešė, kad Dawitui Isaakui gerai sekasi. Tačiau nei jo šeimai, nei Švedijos valdžios institucijoms, nei tarptautinėms žmogaus teisių organizacijoms iki šiol neleista jo aplankyti. Eritrėjos valdžios institucijos teigia, kad Dawit Isaak yra tik Eritrėjos pilietis, o ne Švedijos, todėl jo byla – tik vidaus reikalas.

2010 m. pavasarį buvęs žinomo *Eiraeiro* kalėjimo, kur įkalintas Dawit Isaak, kiti žurnalistai ir opozicionieriai, sargybinis pabėgo iš Eritrėjos į Etiopiją. Jo tvirtinimu, kalėjimas yra dykumoje (maždaug 100 km nuo sostinės Asmaros); siekiant labiau izoliuoti kalinius nuo likusios visuomenės, jame daugiausia taikoma savitarna. Kamerų matmenys – tris ir keturi metrai, jose yra tualetas, dušo kabina ir trys antklodės. Kaliniai maitinami tik kartą per dieną, jie gauna tik šešias riekeles duonos ir sriubos (toli gražu nemaistingos). Kalėjimo sargybiniais neleidžiama bendrauti su kaliniais. Siekiant užtikrinti, kad nebūtų užmezgama jokių ryšių su kaliniais, sargybiniai visada dirba komandomis po tris ar keturis. Kaliniai priversti visada būti surakinti antrankiais, jie dažnai psichologiškai kankinami. Be to, į kalinius nesikreipiama jų vardais ar pavardėmis, jie nuolat vadinami tik jiems suteiktais numeriais.

2010 m. vasarą Eritrėjos vyriausybės atstovas Švedijos laikraščiui pranešė, jog Dawito Isaako byla niekada nebus nagrinėjama teisme, nes manoma, kad ji kelia pavojų nacionaliniam Eritrėjos saugumui.

Savo 2009 m. sausio mėn. rezoliucijoje dėl padėties Afrikos Kyšulyje B6/033/2009 Europos Parlamentas reikalavo nedelsiant paleisti Dawitą Isaaką ir kitus įkalintus žurnalistus. 2009 m. vasario 20 d. tuometinis Europos Parlamento Pirmininkas Hans-Gert Pöttering išsiuntė Eritrėjos prezidentui laišką, kuriame pareiškė esąs labai susirūpinęs dėl Dawito Isaako pablogėjusios sveikatos ir pakartojo raginimą nedelsiant jį paleisti ir išlaisvinti kitus žurnalistus. Jis taip pat ragino Eritrėjos valdžios institucijas sutikti, kad sulaikytą Dawitą Isaaką aplankytų Europos Komisijos pareigūnas kartu su gydytoju. 2009 m. Dawit Isaak buvo vienas iš trijų finalininkų Europos Parlamento Sacharovo premijai gauti. 2010 m. birželio mėn. Europos Parlamento Pirmininkas Jerzy Buzek išsiuntė Eritrėjos prezidentui oficialų raštą, siekdamas dar kartą išreikšti didelį Europos Parlamento rūpestį dėl Dawito Isaako.

Nominavo Martin Schulz Europos Parlamento socialistų ir demokratų pažangiojo aljanso frakcijos vardu

Birtukan Mideksa

Birtukan Mideksa – Etiopijos politikė, buvusi teisėja, opozicinės Vienybės dėl demokratijos ir teisingumo (UDJ) partijos vadovė. Gimė Adis Abeboje (Etiopija). Baigusi vidurinę mokyklą, ji įstojo į Adis Abebos universitetą, kur baigė teisės studijas ir įgijo teisės bakalauro laipsnį. Dirbo teisininke federalinės teismų sistemos 3-iojoje apylinkėje.

Dirbdama federalinėje teismų sistemoje, Birtukan Mideksa buvo paskirta federalinio pirmosios instancijos 3-iosios apylinkės teismo teisėja. Tuo metu jai buvo paskirta visuomenės dėmesio sulaukusi byla dėl korupcija kaltinamo Siye Abraha, buvusio gynybos ministro ir „Tigrųjų išsilaisvinimo fronto“ (angl. „*Tigrayan People's Liberation Front*“, TPLF) aukščiausio rango pareigūno. Ji išlaisvino teisiamąjį už užstatą ir netrukus nustebo, pamačiusi, kaip vyriausybės atstovai areštavo kartu su šeima ir draugais iš teismo salės išeinantį Siye. Pranešta, kad vėliau vyriausybės saugumo agentai keletą kartų įspėjo teisėją ir jai grasino.

Vėliau Birtukan Mideksa nusprendė įstoti į politinę partiją, kad padarytų šalyje greitų pokyčių, pavyzdžiui, kad teisinė valstybė įgytų viršenybę ir kad būtų užtikrinta visiška pagarba konstitucijai ir jos įgyvendinimas (dirbdama teisėja ji suprato, kad konstitucija tiesiogiai netaikoma). Birtukan Mideksa įstojo į partiją „Skirtingų interesų Etiopija. Judėjimas už demokratiją ir socialinį teisingumą“, o vėliau, kai keturios partijos susivienijo, – į Vienybės ir demokratijos koaliciją (VDK). Po rinkimų (2005 m.) jos partija laimėjo trečdalį vietų parlamente ir manė, kad būtų laimėjusi daugiau, jeigu nebūtų buvę balsavimo ir balsų skaičiavimo pažeidimų, o valdančioji partija pradėjo gaudyti opozicijos partijų lyderius (tarp jų ir Birtukan Mideksą). Birtukan Mideksa pripažinta kalta dėl bandymo nuversti konstitucinę santvarką ir nuteista kalėti iki gyvos galvos. Birtukan Mideksai ir kitiems opozicijos lyderiams kalėjime praleidus 18 mėnesių, 2007 m. po ilgų derybų jai buvo suteikta malonė. Vėliau ji įkūrė UDJ (Vienybės dėl demokratijos ir teisingumo) partiją, kurios principai buvo tokie pat kaip VDK. Partijai reikėjo naujo pavadinimo, nes senąjį valdančiosios partijos rinkimų komisija skyrė VDK frakcijai (dar žinomai kaip Kinijit). Birtukan Mideksa išrinkta UDJ pirmininke, kurios tikslas – taikiomis priemonėmis siekti pokyčių Etiopijoje.

2007 m. politikai suteiktą malonę atšaukus, 2008 m. gruodžio 28 d. ji vėl buvo suimta ir įkalinta iki gyvos galvos. Birtukan Mideksa buvo viena iš daugiau kaip 100 žmonių, įkalintų už nusikaltimus, padarytus po prieštarai vertinamų 2005 m. rinkimų. Įvykus ginčui dėl sąlygų, ji vėl buvo areštuota. Etiopijos vyriausybė pareiškė, kad suteikė politikai malonę tik jai „atsiprašius už savo nusikaltimus“. Vyriausybė teigė liepusi ją vėl suimti dėl pranešimų, kuriuose ji viešai neigė atsiprašiusi už savo veiksmus ar prašiusi malonės, ir pareiškė, kad dabar ji bus įkalinta iki gyvos galvos. Birtukan Mideksa atvirai prisipažino, kad tęs savo „taikią kovą dėl didesnės demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir teisinei valstybei“ Etiopijoje. Jos problemos prasidėjo tada, kai ji žurnalistams užsienyje pasakė, kaip opozicijos lyderiai buvo išleisti. Ji paminėjo, kad prieš galutinai suteikiant jiems malonę buvo rengiamos opozicijos ir vyriausybės derybos, kurios vyko konsultuojantis su „vyresniųjų grupe“. Vyriausybė ypač atkreipė dėmesį į kalinių, kuriuos ketinama išleisti, pasirašytą dokumentą, kuriame jie „apgailėstauja“ dėl bet kokių savo „padarytų klaidų“, o tai reiškia, kad jų išlaisvinimas susijęs su įprastu teisiniu procesu, o ne su derybomis pasiektu politiniu sandoriu.

Per 2009 m. lapkričio mėn. vizitą į Jungtines Amerikos Valstijas Merera Gudina, opozicijos koalicijos Demokratinio dialogo forumo (angl. *Forum for Democratic Dialogue*, FDD / Medrek) vadovas, auditorijai pareiškė, kad „Birtukan Mideksa bus Etiopijos Mandela“. Daugelis Birtukan Mideksos šalininkų vadina ją Etiopijos Aung San Suu Kyi, Birmos sąžinės kaline.

2009 m. gruodžio mėn. organizacija „Amnesty International“ apibūdino Birtukan Mideksos įkalinimą kaip „neteisingą ir politiškai motyvuotą“. Organizacija pradėjo tarptautinę kampaniją, reikalaujama išlaisvinti Birtukan Mideksą ir ginčydama Etiopijos vyriausybės tvirtinimą, esą politikės įkalinimas yra teisinis reikalas¹. Per 2009 m. gruodžio mėn. spaudos konferenciją paklaustas apie politikės išlaisvinimą, Etiopijos ministras pirmininkas Meles Zenawi, kuris retai vadina ją vardu, atsakė, kad „niekada su niekuo nebus tariamasi dėl Birtukan Mideksos išlaisvinimo“. „Niekada, – pridūrė jis. – Taškas. Šis klausimas nebesprendžiamas.“²

¹ <http://www.ethiopianreview.com/content/11916>.

² http://en.wikipedia.org/wiki/Birtukan_mideksa.

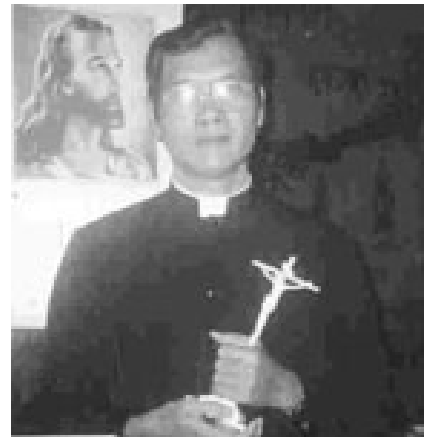
Nominavo Europos konservatorių ir reformuotojų frakcija

Tėvas Tadas Nguyen Van Ly

Tėvas Nguyễn Van Ly yra Vietnamo kunigas ir pagrindinis žmogaus teisių aktyvistas, kuris, siekdamas remti visuotines žmogaus teises, taiko tik taikios kovos būdus. Pagrindiniai jo principai:

- judėjimo ir apsigyvenimo laisvės, susirinkimų laisvė, informacijos laisvė, minties laisvė ir religijos laisvė;
- lygybė ir teisingumas vietnamiečiams;
- tikros demokratijos institucija Vietname.

Pirmą kartą Tėvas Nguyễn Van Ly areštuotas 1977 m. rugsėjo mėn. už tai, kad platino dvi arkivyskupo Nguyen Kim Dien esė, kuriose kritikuojama vyriausybės vykdoma religinių mažumų priespauda. Nuo tada kunigas už žmonių orumo ir demokratijos gynimą praleido iš viso daugiau kaip 20 metų kalėjime arba gyvendamas namų arešto sąlygomis. 2010 m. kovo mėn. Tėvą Nguyễn Van Ly laikinai išleidus gydytis, valdžios institucijos nedelsdamos pradėjo atidžiai jį stebėti, o dėl to, kad kunigas ragino tarptautinę bendruomenę suklusti ir atkreipti dėmesį į žmogaus teisių padėtį Vietname, buvo grasinama „bet kuriuo metu“ jį, kaip asmenį, kuris „kelia grėsmę nacionaliniam saugumui“, areštuoti.

Tėvas Nguyễn Van Ly taip apibendrina savo veiklą, kurią vykdydamas siekia remti žmogaus teises ir orumą: „Civilizuota visuomenė niekada neturėtų leisti jokiai vyriausybei, kad ir kokia būtų jos ideologija ar politiniai principai, nukrypti nuo visuotinių žmogaus teisių ir izoliuoti savo žmonių už geležinės uždangos remiantis „nesikišimu“ į valstybės vidaus reikalus.“

Nominavo Europos konservatorių ir reformuotojų frakcija

OPEN DOORS

OPEN DOORS – nenedominacinė krikščionių misija, remianti persekiojamus krikščionis – labiausiai nuo persekiojimo kenčiančią religinę mažumą. Pasaulyje keturi iš penkių asmenų, persekiojamų dėl savo religinių įsitikinimų, yra krikščionys. Daugelyje pasaulio šalių persekiojama įvairiais lygmenimis – nuo pavienių veiksmų iki struktūrinės valdžios institucijų vykdomos priespaudos.

Organizaciją OPEN DOORS 1955 m. įkūrė olandas Anne van der Bijl po to, kai aplankė persekiojamus krikščionis komunistinėje Lenkijoje. Iš pradžių OPEN DOORS tikslas buvo susisiekti su krikščionimis komunistinėje Vidurio ir Rytų Europoje ir Kinijoje. XX a. 8-ajame dešimtmetyje veiklos sritys išsiplėtė į Artimuosius Rytus ir Afrikos bei Pietryčių Azijos dalis. Šiuo metu organizacija aktyviai veikia daugiau kaip 45 šalyse ir vykdo labai įvairią veiklą, pavyzdžiui:

- siekdama skatinti religijos arba tikėjimo laisvę, vykdo lobistinę veiklą ir Vakarų šalyse, ir tose šalyse, kuriose veikia despotiški režimai;
- teikia teisinę pagalbą ir paramą kaliniams bei jų šeimoms;
- remia krikščionių pabėgėliams, našlėms ir našlaičiams skirtus restauravimo centrus, dvasininkų sutaikinimo iniciatyvas ir Biblijos mokyklas;
- pristato Bibliją ir kitą krikščioniškąją literatūrą.

Organizacija OPEN DOORS kasmet skelbia sąrašą šalių (angl. *World Watch List*), kurios skirstomos pagal tai, kur tais metais krikščionys, aktyviai siekiantys išpažinti savo tikėjimą visame pasaulyje, labiausiai persekioti.

Organizacija OPEN DOORS neseniai pradėjo vykdyti plataus masto pagalbos operaciją, kad galėtų susisiekti su religinėms mažumoms priklausančiomis Pakistano potvynių aukomis, kurios oficialių Pakistano pagalbos teikimo pajėgų buvo diskriminuojamos.

Norėdami gauti daugiau informacijos žr.:

<http://sb.od.org/> (OPEN DOORS tarptautinis interneto portalas)

<http://www.opendoorsuk.org/> (OPEN DOORS, JK)

<http://www.opendoors.nl> (OPEN DOORS, NL).